Valtioneuvoston kanslia NEUVOSTORAPORTTI VNEUS2018-00255

VNEUS Siivola Heli(VNK) 22.03.2018

Asia
Yleisten asioiden neuvosto 20.3.2018, ml. yleisten asioiden neuvosto (art. 50)

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 20.03.2018

Neuvosto keskusteli 22.–23.3.2018 Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnoksesta. Päätelmiä pidettiin yleisesti tasapainoisina. Joitain muutoksia ehdotettiin muun muassa kauppapolitiikkaa ja komission pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa koskevaan tekstiin. Yhdysvaltojen teräs- ja alumiinitullien suhteen korostettiin EU:n yhtenäisyyttä. Keskustelussa tuomittiin Salisburyn tapahtumat ja tuettiin vahvaa päätelmätekstiä aiheesta.

Neuvostolle esiteltiin pj-valtion yhteenveto eurooppalaista ohjausjaksoa koskevista keskusteluista eri neuvostokokoonpanoissa.

Muissa asioissa komissio antoi Puolan oikeusvaltiotilanteeseen liittyvän tilannekatsauksen. Dialogia komission ja Puolan välillä on jatkettu. Komissio odottaa Puolan vastausta neljänteen oikeusvaltiosuositukseen. Komissio tulee analysoimaan vastauksen huolella ja palaa asiaan neuvostossa tältä pohjalta. Käydyssä keskustelussa tuettiin komissiota ja korostettiin dialogin ja tulosten saavuttamisen tärkeyttä. Useat toivoivat, että keskustelua aiheesta jatketaan huhtikuussa. Puheenjohtaja totesi, että asiaan palataan seuraavassa neuvostossa komission analyysin valmistuttua.

EU27-kokoonpanossa neuvosto otti tiedoksi pääneuvottelija Barnierin tilannekatsauksen neuvotteluista. UK:n kanssa on saavutettu sopu kansalaisten oikeuksista, rahoitusratkaisusta ja siirtymäkaudesta sekä osasta muita eroaiheita. Merkittävin avoinna oleva kysymys on erosopimuksen hallinto, ml. riitojenratkaisumekanismi ja yhteiskomitean rooli. Irlannin osalta UK tunnustaa, että backstop-ratkaisu tulee osaksi erosopimusta ja että kaikki Irlantia koskevan pöytäkirjaluonnoksen kysymykset tulee ratkaista. Neuvosto kävi keskustelun aiheesta sekä EU:n ja UK:n tulevan suhteen puitteita koskevista suuntaviivoista. EU27:n yhtenäisyyttä korostettiin. Neuvosto lähetti suuntaviivaluonnoksen Eurooppa-neuvoston hyväksyttäväksi muutoksitta. Luonnosta päivitetään vielä neuvottelutilanteen osalta.

Suomea edusti kokouksessa eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho.

<u>Yleisten asioiden neuvosto</u>

A-kohtien luettelon hyväksyntä

Hyväksyttiin A-kohdat asiakirjojen 7193/18 ja 7194/18 mukaisesti.

Eurooppa-neuvoston 22.–23.3.2018 valmistelu ja Eurooppa-neuvoston jatkotoimet

Puheenjohtaja totesi, että Eurooppa-neuvoston päätelmistä puuttuu vielä Yhdysvaltojen alumiini- ja terästulleja koskeva päätelmäosuus, koska keskustelut ovat kesken. Komissaari Malmström vierailee tänään Washingtonissa. Uusi päätelmäluonnos jaetaan huomenna. Päätelmissä huomioidaan myös Turkki ja Salisburyn tapahtumat.

Komissio (Timmermans) totesi USA:n toimien osalta, että EU:n täytyy jatkaa neuvotteluja ja mahdollisten vastatoimien valmistelua. Välineisiin kuuluvat WTO:n riitojenratkaisumekanismit, tasapainottavat toimet ja suojamekanismit. Jäsenmaita tullaan konsultoimaan koko ajan matkan varrella. Turkin osalta on haasteita, mutta pidettävä dialogia auki. Pallo on nyt Turkin päädyssä.

Keskustelussa tuettiin päivitettyä sisämarkkinatekstiä ja kiitettiin sen tulevaisuuteen katsovaa otetta. Tekstiin haluttiin vielä mukaan myös innovaatiot. Kauppapolitiikkaosiota pidettiin yleisesti tasapainoisena, mutta osa toivoi edelleen vapaakauppamyönteisempää viestiä. Korostettiin unionin yhtenäisyyttä Yhdysvaltojen toimien suhteen.

Keskustelussa tuomittiin vahvasti Salisburyn tapahtumat, osoitettiin UK:lle solidaarisuutta ja toivottiin vahvaa päätelmätekstiä aiheesta. Myös komissio korosti, että kyseessä on jäsenvaltioiden yhteinen asia. On kyse Euroopan turvallisuudesta.

Useat jäsenmaat toivoivat, että ilmastotekstiä vielä tarkennettaisiin komission pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman osalta.

Sosiaalisen ulottuvuuden osalta keskustelussa huomautettiin, että eurooppalaista ohjausjaksoa tulisi hyödyntää sosiaalisen pilarin seurannassa.

Suomen puheenvuorossa kiitettiin sisämarkkinatekstin vahvennuksia. Eurooppa-neuvoston pitää antaa ohjausta jatkotyön osalta joulukuun 2018 kokouksessaan. Tehtävänanto komissiolle tukee tätä. Edistystä tarvitaan etenkin palveluiden ja digitaalitalouden osalta. Sisämarkkinoiden täytyy olla myös seuraavan komission prioriteetti. Innovaatioiden kehittämistä ja kaupallistamista täytyy tukea. Suomi korosti myös vapaan ja sääntöihin perustuvan kaupan merkitystä. EU:n tulee ottaa johtajuus taistelussa protektionismia vastaan. Yhdysvaltojen kanssa on jatkettava rakentavaa vuoropuhelua. Suomi tuki myös määräajan lisäämistä EU:n pitkän ajan ilmastosuunnitelman julkaisemiselle.

Eurooppalainen ohjausjakso

Neuvostolle esiteltiin lyhyesti pj-valtion yhteenvetoraportti eri neuvostokokoonpanoissa käydyistä keskusteluista. Komission maakohtaiset suositukset julkaistaan toukokuussa. Asiakohdassa ei syntynyt laajempaa keskustelua.

Muut asiat

- **Oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen Puolassa (SEU 7 artiklan 1 kohdan mukainen perusteltu ehdotus) – Komission tilannekatsaus**

Komissio (Timmermans) totesi monien jäsenmaiden osoittaneen tukeaan komissiolle prosessissa. Komission ja Puolan välinen dialogi on jatkunut, muun muassa Timmermans ja Juncker tavanneet Puolan pääministerin. Puola on kuitenkin ainakin toistaiseksi jatkanut oikeusjärjestelmää koskevia uudistuksia. Puolan 8.3. julkaisema ns. valkoinen kirja oikeusjärjestelmän uudistuksista ei ole vastaus komission suosituksiin ja on kohdannut myös kritiikkiä muilta jäsenmailta. Euroopan parlamentti tuki 1.3. päätöslauselmassaan komission ehdotusta käynnistää 7 artiklan 1 kohdan mukaiset toimet ja vaati neuvostoa ryhtymään pikaisiin toimiin. Timmermans muistutti viitanneensa jo edellisessä neuvostossa

myös EU-tuomioistuimen 27.2.2018 antamaan ratkaisuun asiassa C-64/16, jossa EUTI otti kantaa SEU 2 artiklan arvojen merkitykseen. Timmermans muistutti myös, että 12.3. irlantilainen tuomioistuin kieltäytyi luovuttamasta puolalaista henkilöä eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella Puolaan epäillen oikeusvaltioperiaatteen toteutumista maassa ja pyytäen EU-tuomioistuimelta ratkaisua asiassa.

Timmermans kertasi viisi keskeistä ongelmaa: 1) perustuslakituomioistuimen tuomioiden jättäminen julkaisematta, 2) perustuslakituomioistuimen presidentin, varapresidentin ja tuomareiden nimitysprosessi, joka ei enää voi taata lakien puolueetonta tarkastelua, 3) korkeimman oikeuden tuomareiden eläkeikä, jolla iso osa tuomareista pakotetaan eroamaan ennenaikaisesti, 4) erityinen muutoksenhakumekanismi, jolla voidaan kiertää tuomioiden lainvoimaisuutta, ja 5) kansallisen oikeusneuvoston kokoonpano, jonka osalta tulee taata, ettei jäseniä eroteta ennenaikaisesti ja että jäsenet valitaan toisten tuomareiden toimesta.

Timmermans totesi, että komissio odottaa edelleen Puolan virallista vastausta komission neljänteen oikeusvaltiosuositukseen. Komissio tulee analysoimaan Puolan vastauksen perusteellisesti ja palaa aiheeseen tältä pohjalta huhtikuun neuvostossa.

Puola viittasi jakamaansa valkoiseen kirjaan (*white paper*), jossa selostetaan Puolan näkökulmaa ja perusteluja oikeuslaitoksen reformeille. Puolan virallinen vastaus komission suosituksiin on tarkoitus julkistaa vielä samana päivänä. Dialogia komission kanssa jatketaan.

Aiheesta käytiin liki täysi pöytäkierros. Puheenvuoroissa tuettiin komissiota ja korostettiin oikeusvaltioperiaatteen merkitystä EU:n toiminnalle ja uskottavuudelle. Puolaa ja komissiota kannustettiin jatkamaan dialogia. Useat myös korostivat, että dialogin tulee johtaa pian konkreettisiin tuloksiin ja että asiaan tulee palata seuraavassa neuvostossa. Esille nostettiin myös, että komission asettama määräaika Puolan vastaukselle on vielä kesken ja että vastaus tulee analysoida huolellisesti.

Suomen puheenvuorossa korostettiin oikeusvaltioperiaatteen merkitystä EU:n toiminnalle ja uskottavuudelle sekä jäsenmaiden keskinäiselle luottamukselle. On tärkeää, että neuvosto pidetään ajan tasalla tilanteesta. Suomi tukee komission työtä oikeusvaltioperiaatteen turvaamiseksi ja luottaa siihen, että komissio on arvioinut tilanteen perinpohjaisesti ja asiantuntevasti. Dialogia tulee jatkaa tuloshakuisesti. Puolalta tarvitaan konkreettista edistystä. Puolan vastaus saadaan toivottavasti pian.

Puheenjohtaja totesi aiheen olevan tärkeä. Asiaan palataan seuraavassa neuvostossa, kun komission analyysi Puolan vastauksesta on valmis.

Yleisten asioiden neuvosto (50 artikla)

Eurooppa-neuvoston (art. 50) 23.3. valmistelu

Neuvottelut Yhdistyneen kuningaskunnan toimitettua SEU 50 artiklan mukaisen ilmoituksen

- *Tilannekatsaus*
- *Ehdotus suuntaviivoiksi*

Komissio (pääneuvottelija Michel Barnier) antoi tilannekatsauksen. Neuvotteluita käyty viime päivinä intensiivisesti komission viime viikolla jakaman, jäsenvaltioiden kanssa yhdessä työstetyn erosopimusluonnoksen pohjalta. Komissio kävi läpi saavutetun sovun pääkohtia. Ensinnäkin päästiin konkreettisen sopimustekstin tasolla sopuun kahdesta joulukuussa sovitusta pääelementistä: kansalaisten oikeudet ja rahoitusratkaisu. Rahoitusratkaisua koskeva teksti on sovittu kokonaisuudessaan. UK vastaa täysimääräisesti nykyisten rahoituskehysten sitoumuksista. Myös kansalaisten oikeuksista saavutettiin sopu kokonaisuudessaan. Kansalaisten oikeuksien toteutumisen turvaamiseksi sovittiin vahvoista takeista, ml. vapaaehtoinen ennakkoratkaisumenettely 8 vuoden määräajaksi.

Sopu on saavutettu myös siirtymäkaudesta. Eurooppa-neuvosto asetti ehdot mahdolliselle siirtymäkaudelle joulukuussa ja tulee nyt arvioimaan, täyttyvätkö ehdot. Nyt on sovittu 21 kuukauden siirtymäkaudesta, jonka aikana UK osallistuu sisämarkkinoille, tulliunioniin, kaikkiin unionin politiikkoihin sekä budjettiin täysimääräisesti, mutta ei ole mukana päätöksentekomenettelyissä. UK voi neuvotella omista kauppasopimuksistaan, mutta näillä ei voi olla vaikutuksia eikä velvoitteita siirtymäkauden aikana.

Siirtymäkauden ohella saavutettiin sopu myös useista muista eroaiheista. Merkittävää edistystä saavutettiin EURATOM:n osalta, markkinoilla olevien tavaroiden osalta, vireillä olevista tullimenettelyistä sekä privilegioista ja immuniteeteista. Vielä edistystä vaativina aiheina komissio nosti esiin prosessit rikosoikeudellisen yhteistyön alalla, tietosuojaan liittyvät kysymykset sekä maantieteelliset merkinnät. Komissio toivoo, että näissä voidaan edetä lähiaikoina teknisissä keskusteluissa.

Aiheista, joihin vielä liittyy eriäviä näkemyksiä tai epävarmuuksia, komissio mainitsi erosopimuksen hallintoon liittyvät kysymykset. Sopu kansalaisia ja rahoitusratkaisua koskevista hallinnollisista kysymyksistä on saavutettu, mutta keskustelut vielä kesken muun muassa riitojenratkaisusta ja yhteiskomitean roolista.

Irlannin pöytäkirjan osalta on edistytty merkittävästi. Pääministeri May on vahvistanut UK:n sitoumuksen löytää erosopimuksen tekstiin operationaalinen ja oikeudellinen ratkaisu kovan rajan välttämiseksi Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä. Kaikkiin pöytäkirjaluonnokseen sisältyviin seikkoihin tulee vastata, mukaan lukien pohjois-etelä -yhteistyö ja pitkänperjantain sopimus. Komissio ja UK ovat sopineet aikataulusta näiden kysymysten käsittelemiseksi.

Yhteenvetona komissio totesi olevansa vakuuttunut, että nyt edistytty olennaisesti kohti järjestäytynyttä eroa, mikä on kaikkien etu.

Tulevan suhteen puitteita koskevien suuntaviivojen osalta komissio totesi olevansa tyytyväinen tekstiin. EU27:n yhtenäisyys on tärkeää jaksossakin. Jäsenvaltioilla on erilaisista sensitiivisyyksiä ja huolia, joista on hyvä keskustella yhdessä neuvoston sisällä yhteisen näkemyksen ja omistajuuden varmistamiseksi. EU:n vahva neuvotteluasema nojaa unionin yhtenäisyyteen. Komissio on noteerannut suuntaviivoja valmisteltaessa esille nostetut huolet ja huomioi ne myös neuvottelujen aikana. Suuntaviivat antavat selkeän mandaatin tulevasta suhteesta keskustelemiselle.

Puheenjohtaja noteerasi eroneuvotteluissa saavutetun edistyksen ja totesi suuntaviivaluonnoksen olevan hyvä pohja yhteisymmärrykselle. Jaettua tekstiä täydennetään vielä neuvottelutilannetta kuvaavalla kappaleella 1 sekä kappaletta 16 koskevalla täydennyksellä.

Asiasta käytiin miltei täysi pöytäkierros. Puheenvuoroissa kiiteltiin komissiota ja neuvoston sihteeristöä tehdystä suuresta työstä ja saavutetusta edistyksestä. Erityisesti kiiteltiin kansalaisten oikeuksista saavutettua ratkaisua. Espanja kiinnitti huomiota Gibraltarin kysymykseen. Suuntaviivaluonnos sai kaikkien valtuuskuntien tuen samoin kuin siihen liittyvät neuvoston pöytäkirjaan jätettävät lausumat. Jatkon osalta korostettiin EU27:n yhtenäisyyttä ja muistutettiin erosopimuksesta pakettina: mistään ei ole sovittu ennen kuin kaikesta on sovittu. Usea korosti tavoitetta luoda mahdollisimman läheinen suhde UK:n kanssa. Samalla painotettiin, että sisämarkkinoiden integriteettiä, unionin sääntelyautonomiaa sekä oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoa ei saa vaarantaa. Kauppasuhteiden ohella on huomioitava myös yhteistyö muun muassa ulkopolitiikan, turvallisuuden ja puolustuksen alalla. Usea korosti EU:n valmiutta liikkua, jos UK:n kannoissa tapahtuu kehitystä.

Irlanti kiitti työstä Irlannin kysymyksen ratkaisemiseksi. On tärkeää, että pääministeri May on todennut UK:n tunnustavan, että backstop-ratkaisu tulee osaksi erosopimusta ja että kaikki pöytäkirjaluonnoksessa käsiteltävät aiheet tulee ratkaista. Käytetyissä puheenvuoroissa osoitettiin solidaarisuutta Irlannille.

Suomi kiitti Barnierin tiimiä ja neuvoston sihteeristöä hyvästä työstä. Erosopimuksen osalta on saavutettu merkittävää edistystä. Ratkaistava vielä kuitenkin avoinna olevat kysymykset, ml. Irlannin kysymys; mistään ei ole sovittu ennen kuin kaikesta on sovittu. Suuntaviivaluonnos on tasapainoinen, ja Suomi on tyytyväinen myös lentoliikenteestä saavutettuun yhteisymmärrykseen. On hyvä, että UK:n kanssa päästään viimein aloittamaan keskustelut tulevasta suhteesta. UK selkeyttää toivottavasti pian omia kantojaan. Jos UK muuttaa tulevalle suhteelle asettamiaan reunaehtoja, EU:n on oltava valmis reagoimaan nopeasti.

Komissio kiitti saamastaan tuesta ja muistutti, että vaikka merkittävää edistystä on saavutettu, paljon työtä on vielä jäljellä erosopimuksen viimeistelemiseksi. Siirtymäajasta huolimatta aikaa tulevasta suhteesta sopimiseen on vähän. EU:n tulee olla varautunut kaikkiin kehityskulkuihin. Jos UK:n kannat kehittyvät, voidaan EU:nkin kantoja päivittää. EU27:n yhtenäisyyden vaaliminen on olennaista.

Puheenjohtaja totesi, että suuntaviivaluonnoksen kappaleisiin 1 ja 16 jaetaan teksti keskiviikkona. Muilta osin neuvosto päätti lähettää suuntaviivoja koskevan tekstin Eurooppa-neuvoston hyväksyttäväksi muuttumattomana.

Suomen edustajat

Ministeri Terho, EUE / Rislakki, Härönoja, Himmanen, Kekkonen, Korhonen, VNEUS / Siivola

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	Eurooppa-neuvosto, Oikeusvaltioperiaate, talouspolitiikka, YAN Yleisten asioiden neuvosto, brexit
Hoitaa	**OM, SM, UM, VM, VNK**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, PLM, SP, STM, TEM, TPK, TULLI, VH, VTV, YM